

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av ett fåtal prover från Nattmar och Näs kyrkor i Jämtland

Linderson, Hans; Edvardsson, Johannes

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H., & Edvardsson, J. (2012). *Dendrokronologisk analys av ett fåtal prover från Nattmar och Näs kyrkor i Jämtland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2012:47). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

02 oktober 2012

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2012:47
Hans Linderson och Johannes Edvardsson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ETT FÅTAL PROVER FRÅN MATTMAR
OCH NÄS KYRKOR I JÄMTLAND**

Uppdragsgivare: Jämtli, Björn Olofsson, Box 709, 831 28 Östersund

Område: Jämtland Prov nr: 86259 & 86260-262 Antal prov: 4 från 3 stockdelar

Dendrokronologiskt objekt: M1 "bindbj" mellan yt&inre remst, N1-3 återanv takstol K;s östra del

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	Prov Nr :	Trädslag	Antal år (antal radier om annat än 1)	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Trädets egenålder, uppskattning
86259	M1	Gran	55	Ej W	(1522)	(e 1522)	60-100
86260	N1	Tall	77	Sp 9, ej W	1074	1120-1139	120-150
86261	N2	Tall	102	Sp 30, ej W	Ej datering	-	150-180
86262	N3	Tall	79	Sp 17, ej W	1071	1120-1139	120-150

Uppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till resultatet

Virket från Mattmars kyrka dateras med hög korrelation med Jämtlands större kronologier: men eftersom det handlar om ett prov och endast 55 årsringar så kan inte dateringen betraktas som helt säker.

Från Näs kyrka korrelerar inte N2 med dubbelproven N1 och N3, dessa är tagna ur **samma stock**. De senare dateras så att **fällningstiden beräknas till 1120-1139**.

Det finns två möjligheter att virket är avverkat efter 1139. Uppskattningsvis saknas det drygt 50 årsringar till den sist bildade årsringen. Det är därför inte möjligt att bedöma trädets livshistoria under denna tid. Trädet kan ha självdött och flera år senare avverkats som en "torrfura". Sannolikt kan trädet vara tjänligt som gott byggnadsvirke upp till **50 år** efter det har slutat att utveckla årsringar, särskilt i höga eller kalla lägen och där den mer lättnedbrytbara splinten är i stort sett borttagen. En annan möjlighet är att trädet har ett avvikande antal årsringar i splinten. Majoriteten av furuvirke i detta område med denna tillväxtgrad har 55 till 85 årsringar i splinten, vilket är den statistik som den ovan beräknade fällningstiden bygger på. Min bedömning är att ett extremt udda träd, med denna bakgrund, kan ha max 100 årsringar i splinten. Vid bedömningen av dessa felkällor så är avverkning och nyttjande av torrfuror betydligt vanligare än extrema årsringsmängder i splinten.

En tredje möjlighet eller risk är att virket är lagrat eller återanvänt innan det användes i den befintliga byggnaden. Denna är naturligtvis **inte möjlig att kvantifiera**. Undersökningarna i båda dessa kyrkor visar att det saknas material för att en tillfredsställande dendrokronologisk analys kan göras.

Hans Linderson

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891 , 0738-448812